

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

1 (19)

Tässä selvityksessä kerromme seuraavista aiheista:

■ 1 Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen	1
■ 2 Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner	2
■ 3 Selvityksen tausta	3
■ 4 Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö	3
■ 5 Lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet ja niiden toteutuminen	11
■ Liitteet / Bilagor	18

1 Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaate liittyy henkivakuutusyhtiön ylijäämän jakamiseen toisaalta asiakkaiden ja toisaalta asiakkaiden ja yhtiön omistajien kesken Finanssivalvonta tekee vuosittain selvityksen kohtuusperiaatteen toteutumisesta.

Kohtuusperiaatteen tarkastelun lähtökohtana ovat yhtiön julkaisemat ja hallituksen hyväksymät lisäetutavoitteet.

Yhtiöille tuli velvoite julkaista kohtuusperiaateinformaatiotaan vuoden 2008 alusta. Vertailuaineistoa on siis kuudelta vuodelta. Asiakkaille annettu kokonaistuottotaso on tuona aikana pääsääntöisesti ylittänyt yhtiöiden käyttämät vertailutuotot.

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteeseen liittyy myös jatkuvuusperiaate, mikä tarkoittaa, että yhtiön tulee pyrkiä turvaamaan lisäetujen tason jatkuminen tulevaisuudessa. Huonoinakin vuosina tulee pyrkiä takaamaan lisäedut, mihin pitää varautua hyvinä vuosina. Samaa vaatimusta ei ole osakkeenomistajille jaettujen osinkojen ja takuupääoman koron osalta, mutta heidän osuuttaan rajoittavat vakuutusosittajille varattavat tulevat lisäedut. Lisäetujen tason ei tule vaihdella yhtä voimakkaasti kuin yhtiön tulos.

Jatkuvuusperiaatetta on analysoitu vertaamalla kokonaistuottoja joukkovelkakirjojen tuottoihin. Aineiston perusteella jatkuvuusperiaate nähdäksemme yleisesti toteutui ja yhtiöt noudattivat vahvistamia lisäetujen jakoperiaatteita. Lisäksi yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen mukaisesti kohtuullisuuden asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken. Yhtiöiden asiakashyvituspoliitikat vaihtelevat paljonkin.

Finanssivalvonnan analyysien mukaan yhtiöiden myöntämät asiakashyvitukset ovat pysyneet melko vakaina viimeiset vuodet.

Finanssivalvonta toteaa, kuten aikaisempina vuosina, että ylijäämän jakautumista vakuutusosittajien ja omistajien kesken ei juuri ole käsitelty, vaikka sitä aikoinaan vakuutusyhtiölakia uudistettaessa lain perusteluissa edellytettiin.

Lisää tietoa kohtuusperiaatteesta löytyy Finanssivalvonnan julkaisemasta dokumentista ”Mistä kohtuusperiaatteesta ja yhtiöiden lisäetujen jakamisesta on kysymys?”, joka löytyy Finanssivalvonnan verkkosivuilta.

Lisätietoja antaa johtava matemaatikko *Jari Niittuinperä*, puhelin 010 831 5517.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

2 (19)

2 Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner

Livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör ihop med fördelningen av livförsäkringsbolagets överskott å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare (om begreppen se närmare bilaga 2). Finansinspektionen utför årligen en utredning om iakttagande av skälighetsprincipen.

Bedömningen av skälighetsprincipen baserar sig på målsättningarna för tilläggsförmåner som bolagen har delgivit och deras styrelser har godkänt.

Bolagen ålades att ge ut information om skälighetsprincipen från och med början av 2008. Därmed finns det jämförelsematerial från sex år. Under denna tid har nivån på den totala avkastningen till kunderna i regel överskridit de referensavkastningar som bolagen tillämpat.

Till livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör även kontinuitetsprincipen, vilket innebär att bolaget ska sträva efter att trygga kontinuiteten av nivån av tilläggsförmåner i framtiden. Även under dåliga år bör man sträva efter att garantera tilläggsförmånerna och detta ska man förbereda sig för under de goda åren. Samma krav gäller inte aktieägarnas utdelning och garantikapitalets ränta, men aktieägarnas andel begränsas av de för försäkringstagarna reserverade framtida förmånerna. Nivån på tilläggsförmånerna ska inte variera lika kraftigt som bolagets resultat.

Kontinuitetsprincipen har analyserats genom att jämföra den totala avkastningen med avkastningen på obligationer. Utifrån materialet iaktogs enligt vår åsikt kontinuitetsprincipen på det stora hela och bolagen iakttog de utbetalningsprinciper för tilläggsförmåner vilka de själva hade fastställt. Härutöver hade bolagen beaktat skäligheten mellan kundernas olika försäkringar i enlighet med skälighetsprincipen. Stora skillnader förekommer i bolagens kundgottgörelsepolicy.

Finansinspektionen konstaterar, i likhet med tidigare år, att fördelningen av överskottet mellan försäkringstagarna och ägarna tas överlag sällan upp, trots att detta var ett av kraven i motiveringarna till lagen när försäkringsbolagslagen förnyades.

Enligt Finansinspektionens analyser har de totalavkastningar som bolagen beviljat hållits relativt stabila under de senaste åren.

Följande bolag har publicerat en svenskspråkig utredning om iakttagandet av skälighetsprincipen: Aktia Livförsäkring Ab, Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia, Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv, LokalTapiola Ömsesidigt Livförsäkringsbolag, Mandatum Livförsäkringsaktiebolag, Nordea Livförsäkring Finland Ab och OP-Livförsäkrings Ab.

Utöver ovan nämnda utredningar ger Finansinspektionen detaljerade motiveringar till sina bedömningar på finska i punkterna 3 – 5 i denna utredning. I bilaga 1 uppräknas de bolag som deltagit i utredningen dem både på finska och på svenska och förkortningarna som använts för. I bilaga 2 uppräknas de diagram och tabeller som ansluter sig till utredningen.

Närmare information om skälighetsprincipen finns i Finansinspektionens dokument "Vad handlar iakttagandet av skälighetsprincipen och utdelningen av tilläggsförmåner i bolagen om?", som finns på Finansinspektionens webbplats.

Ytterligare information ges av ledande matematiker *Jari Niittuinperä*, telefon 010 831 5517.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

3 (19)

3 Selvityksen tausta

Tämä selvitys perustuu sekä tilinpäätöksen mukaisesti että vakuutusyhtiöiden Finanssivalvonnalle erikseen toimittamiin tietoihin vuodelta 2013. Vertailut on tehty ajanjaksolta 2008–2013.

Finanssivalvonta kerää henkivakuutusyhtiöiltä vuosittain vakuutuksia koskevaa tilastoaineistoa, jota on käytetty selvityksessä kohtuusperiaatteen toteutumisesta. Lisäksi selvityksessä vertaillaan yhtiöiden verkkosivuillaan julkaisemia lisäetujen jakamista koskevia tavoitteita sekä selvityksiä lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutumisesta.

Vaikka tarkastelujakso onkin kalenterivuosi, käytännössä yhtiöiden tilinpäätösinformaatio valmistuu myöhemmin keväällä. Jotta yhtiöiden verkkosivut olisi ehditty päivittää, tiedot selvitystä varten on haettu 30.5.2014.

Tässä selvityksessä julkaistaan koko vakuutusalan tietojen lisäksi myös yhtiökohtaisia tietoja. Selvityksessä ovat mukana kaikki suomalaiset henkivakuutusyhtiöt, jotka ovat taanneet jollekin vakuutuskantansa osalle jonkin minimituoton (liite 1), lukuun ottamatta Henkivakuutusosakeyhtiö Retroa, joka jälleenvakuutustoimintansa lisäksi hoitaa konkurssiin menneistä Henkivakuutusosakeyhtiö Apollosta ja Kansa-ta siirrettyjen eläkkeiden maksamisen. Yksinkertaisuuden vuoksi selvityksessä käytetään vakuutusyhtiöiden virallisten nimien sijasta lyhempää nimitystä.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi ei enää myy vakuutuksia vaan hoitaa olemassa olevaa vakuutuskantaansa, joten sen toimintalogiikka ja ylijäämänjakotavoitteet poikkeavat muista merkittävästi. Tämä näkyy myös tämän selvityksen vertailuissa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva on erikoistunut ryhmähenkivakuutukseen. Lisäksi se hoitaa ennen vuotta 1997 otettuja riski- ja säästöhenkivakuutuksia. Säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määrättyään ylimääräiseen lisäetuun.

4 Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö

4.1 Johdanto

Henkivakuutusyhtiön sijoitustoiminnan tuloksellisuus ja yhtiön vakavaraisuusasema ovat keskeisiä tekijöitä lisäetujen tasoa määrättäessä. Seuraavassa on yleiskatsaus näihin tekijöihin vuosina 2008–2013 koko vakuutussektorin sekä kohtuusperiaatteen kannalta, ja lopuksi esitetään yhteenveto vakuutustoiminnan ylijäämästä ja sen käytöstä vuodelta 2013.

Osa esitettävistä tiedoista ulottuu vuodelle 2014, mutta yhtiöiden päätökset asiakashyvityksistä perustuvat vuoden 2013 lopun tilanteeseen ja tietoon tuolloisista markkinoista.

4.2 Henkivakuutusyhtiöiden toimintaympäristö

Sijoitusmarkkinoiden kehitys vaikuttaa ratkaisevasti henkivakuutusyhtiöiden taloudelliseen tulokseen ja vakavaraisuuteen: Korkeiden korkojen laskiessa yhtiöiden markkinaehtoisesti laskettu vastuuvélka kasvaa. Jos yhtiö ei ole varautunut korkeiden korkojen laskuun, tämä pienentää vakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia jakaa asiakashyvityksiä. Toisaalta yhtiöt sijoittavat muihinkin kuin korkoinstrumentteihin.

Kaikki vakuutusyhtiöt onnistuivat vuonna 2013 jo toisena vuonna peräkkäin tekemään sijoitustoiminnassaan positiivisen tuloksen, mutta tuotot vuoteen 2012 verrattuna laskivat. Henkivakuutussektorin sijoitusten keskimääräinen tuotto vuonna 2013 oli 4,2 %, kun se vuonna 2012 oli 9,7 %.

Korkosijoituksista ei juurikaan kertynyt tuottoa, mutta osakkeet tuottivat vuoden aikana keskimäärin 16,9 %. Kiinteistötuotto oli keskimäärin noin 5,5 %, ja muista sijoituksista saatiin tuottoa 9,6 %.

Korkotasoa pysyi vuoden aikana melko vakaana. Pitkät korot aavistuksen nousivat vuoden loppua kohti, mikä vähensi korkotuottoja. Myös rahamarkkinasijoitusten suhteellisen suuri paino (yli 15 %) laski korkosijoitusten kokonaistuottoa.

Yhtiöiden päätökset sijoitusjakaumasta, sijoitusten allokaatioiden muutoksista ja sijoitusten suojauksista vaikuttivat yhtiöiden saamiin sijoitustuottoihin.

Korkeiden korkojen pieni kasvu vähensi puolestaan markkinaehtoisen vastuuvélan määrää. Pitkät korot ovat yhä edelleen poikkeuksellisen matalalla tasolla, jolloin niihin liittyvä tulevaisuuden

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

4 (19)

sijoitusriski on iso. Se voi realisoitua korkojen noustessa, mikä yhtiöiden tuli ottaa huomioon asiakashyvitysten, pääomanpalautusten ja vakavaraisuuden tasoa harkitessaan. Yhtiöt kuitenkin suojaavat vastuuvelkaan liittyviä riskejään erilaisilla suojausinstrumenteilla, joten sijoitusympäristö vaikuttaa yhtiöihin eri tavoin. Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta muuttui eniten Aktia Henkivakuutuksella, kuten kuviosta 4.1 on havaittavissa.

Konsernien tytäryhtiöissä pidetään tyypillisesti vähemmän pääomia kuin itse emoyhtiössä, mutta samalla emoyhtiö on varautunut tarvittaessa pääomittamaan tytäryhtiöitä.

Sekä lyhyet että pitkät korot olivat vuoden 2013 lopulla vähän korkeammat kuin edellisessä vuodenvaihteessa, kuten kuviosta 4.2 on havaittavissa.

Kuvion 4.2 pitkät viiden ja kymmenen vuoden korot ovat korkoja, joita eri yhtiöt ovat käyttäneet referenssituottoinaan eli joihin yhtiöt sitovat lisäetutavoitteensa. Yhtiöiden ilmoittamat tuottotavoitteet on useimmiten sidottu referenssituottoihin. Lisäksi kuviossa on esitetty lyhyet kolmen kuukauden

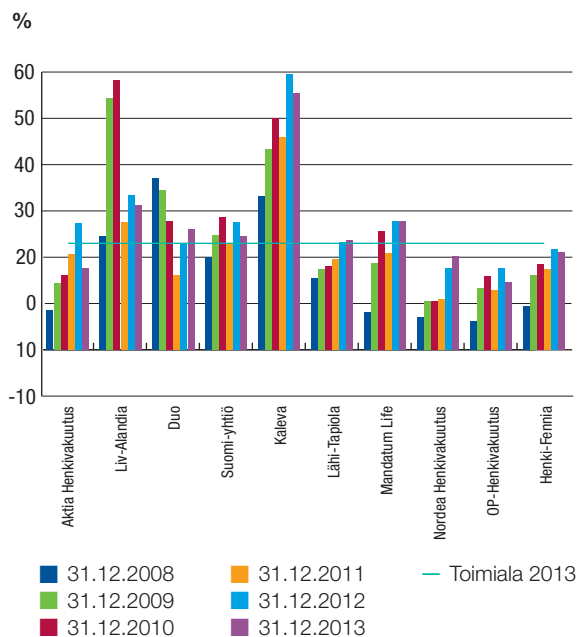
euriborit ja yhden vuoden euroborit. Yhtiöiden tuottotavoitteita käsitellään myöhemmin selvityksen kohdassa 5.1 ja tavoitteiden toteutumista suhteessa korkoihin kohdassa 5.2.

Vakuutusyhtiöillä on laskuperustekorkoisia vakuutuksia, joissa perustekorko on jopa 3,5–4,5 %. Keskimääräinen perustekorko oli noin 3,4 % vaihdellen välillä 0,5–4,5 %.

Sektorin sijoitusten tuotto ylitti edelleen vastuuvelan keskimääräisen tuottovaatimuksen. Korkotuottoisen vastuuvelan keskimääräinen tuottovaatimus oli vuoden 2013 lopussa vajaat 2,7 % ja laski 0,1 prosenttiyksiköllä edellisvuodesta. Sijoitustuottojen heikentyminen kavensi kuitenkin korkoylijäämää vuoden aikana. Toisaalta yhtiökohtaiset erot sijoitustuotoissa olivat suuria vastuuvelan rakenteesta riippuen.

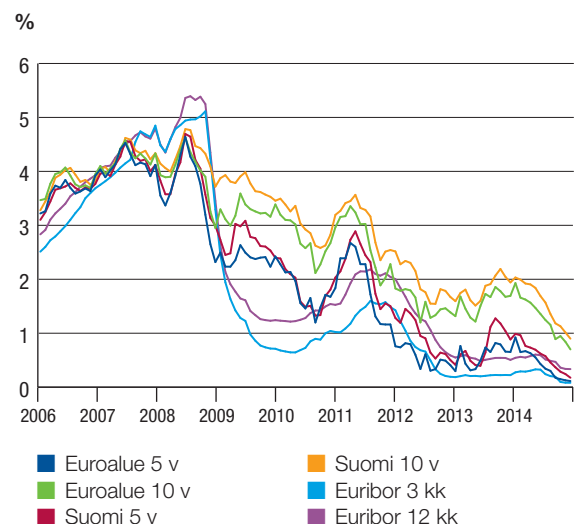
Korkoliikkeen tulosta laskettaessa otetaan huomioon perustekorkomenon lisäksi myös sijoitusomaisuuden tuotto. Kuten kuviosta 4.6 on nähtävissä, sijoitustoiminnan tuotot olivat vuonna 2013 kaikilla yhtiöillä positiiviset mutta kuitenkin laskivat edellisvuodesta. Yhtiöiden asiakashyvitystaso pysyi kokonaisuutena edellisvuoden tasolla, joskin eräiden

Kuvio 4.1 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta (vakavaraisuusaste)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 4.2 Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden ja euriborin korot

Lähteet: Reuters ja Bloomberg.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

5 (19)

yksittäisten vakuutusten osalta hyvitystaso saattoi laskea. Korkean perustekoron takia yhtiöiden kokonaishyvitystaso markkinakorkoihin verrattuna oli yhä korkea.

Vakuutusnottajat ovat saaneet vakuutuksilleen keskimäärin reaaliuottoa. Vaikka kuluttajahintojen nousu eli inflaatio (ks. kuvio 4.3) oli voimakkaampaa kuin markkinoilta saatava korkotuotto (ks. kuvio 4.2), ylittivät yhtiöiden vakuutuksille antamat kokonaistuotot useissa tapauksissa kuluttajahintojen muutoksen (ks. taulukko 4.4).

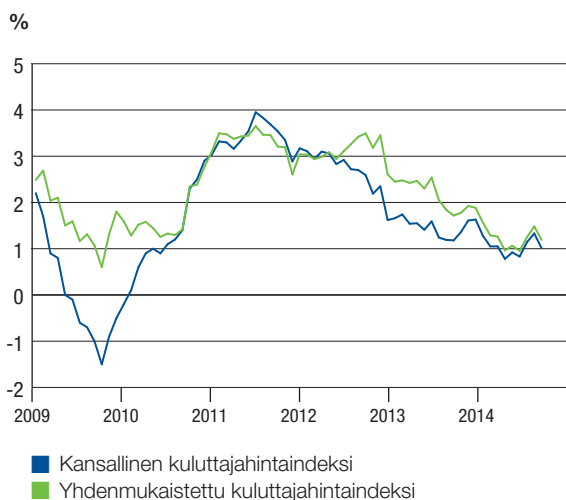
Yhtiöiden korkoylijäämään vaikuttavat mm. sijoitusten allokaatio sekä asiakkaille annettujen tuottotakuiden suojaus. Kuviossa 4.4 on kuvattu yhtiöiden sijoitusjakauma vuoden 2013 lopussa.

Yhtiöiden sijoitusjakaumat vaihtelevat siis merkittävästi, ja se vaikuttaa yhtiöiden sijoitustuottoon. Yhtiöiden sijoitusstrategiaan vaikuttavat mm. yhtiöiden riskinottohalukkuus ja jatkossa yhä enemmän Solvenssi II:n vakavaraisuuskehikon mukaisesti riskiperusteiset pääomavaatimukset.

Sijoitusjakauma yhdessä korko- ja osakemarkkinaliikkeiden kanssa vaikuttaa asiakkaille annettavaan tuottoon (ks. kuvio 4.4).

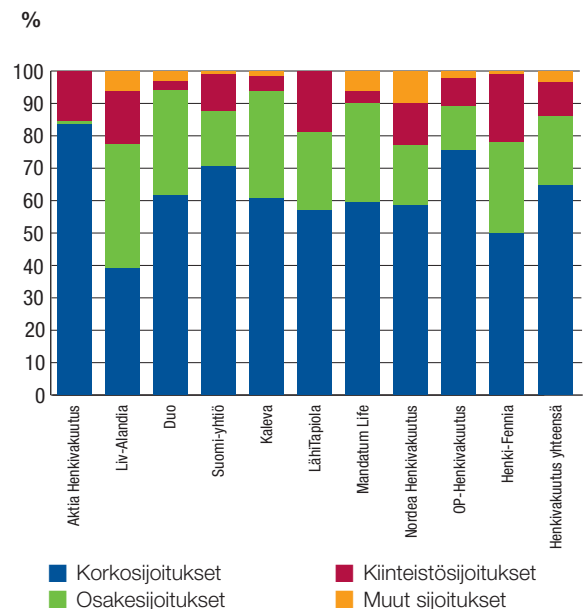
Vuoden 2013 osakemarkkina oli kokonaisuutena vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnalle positiivinen, kuten kuviosta 4.5 on havaittavissa.

Kuvio 4.3 Kuluttajahintaindeksien muutokset

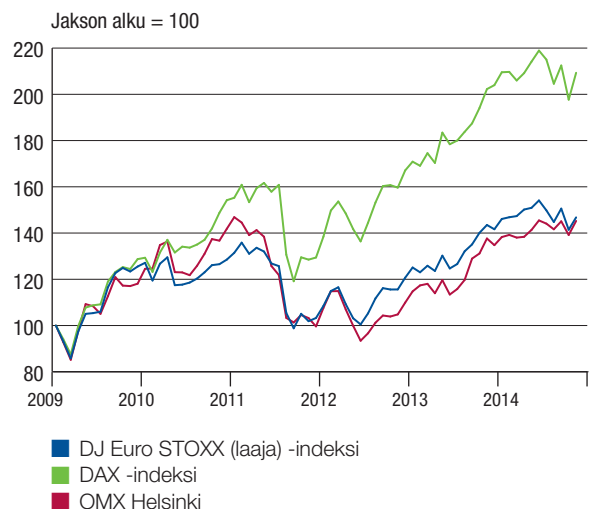
Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 4.4 Sijoitusjakauma 31.12.2013 (käyvin arvoin)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 4.5 Euroalueen osakeindeksit

Lähteet: Bloomberg ja NASDAQ OMX Helsinki.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

6 (19)

Vakuutusyhtiölain kohtuusperiaate asettaa vaatimuksia henkivakuutusyhtiöiden ylijäämän jakamiselle. Kohtuusperiaatteen mukaan asiakkaalla on oikeus kohtuulliseen määrään vakuutusten tuottamasta ylijäämästä.

Kuten kuviosta 4.6 näkyy, vuonna 2013 kaikkien henkivakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoon olivat positiivisia, joskin pienempiä kuin edellisellä vuonna. Kuviosta näkyvät selvästi markkinoiden vaihtelut eri vuosina. Vuosi 2008 oli tarkastelujaksolla selvästi vaikein sijoitusympäristö.

4.3 Yhtiökohtaiset analyysit

Seuraavassa esitetään tilastoja vuoden 2013 tilinpäätösteiedoista ja eritä yhteenvetoja vuosilta 2008–2013. Ks. henkivakuutusyhtiön ylijäämän muodostumisesta Finanssivalvonnan julkaiseman dokumentin ”Mistä kohtuusperiaatteesta ja yhtiöiden lisäetujen jakamisesta on kysymys?” kohta 6.

Selvitys koskee olemassa olevaa vakuutuskantaa. Uusia vakuutuksia ei välttämättä myönnetä samoin ehdoin kuin olemassa olevaan vakuutuskantaan kuuluvia vakuutusso-

muksia on myönnetty. Lisäksi yksittäinen vakuutus sopimus voi poiketa summataason luvuista, joita selvityksessä on esitetty.

Tilinpäätöstiedoissa on esitetty toisaalta ylijäämän lähteet ja toisaalta ylijäämän käyttö.

Tilastoaineisto on selvityksen tausta-aineistoa, ja se pohjautuu tilinpäätöslukuihin sekä Finanssivalvonnan toimitettuihin raportteihin. Tilastoaineisto koskee yhtiötä summatasolla, joten siinä on mukana myös niiden vakuutuslajien vakuutustekninen tulos, jotka eivät ole oikeutettuja lisäetuihin. Joillakin yhtiöillä vakuutuskannan rakenne on sellainen, että merkittävä osa riski- tai liikekustannus ylijäämästä muodostuu tällaisista vakuutuksista (vrt. taulukon 4.2 rivi ”Osuus tilinpäätöksen vastuuvastausta”). Lisäksi yhtiöillä on erilaisia puskureita ja niiden kartuttamista ja purkamista koskevia käytäntöjä, jotka vaikeuttavat tulosten tulkintaa ja vertailua.

Vuoden 2013 tilastoaineistosta on koottu yhtiökohtainen taulukko 4.1.

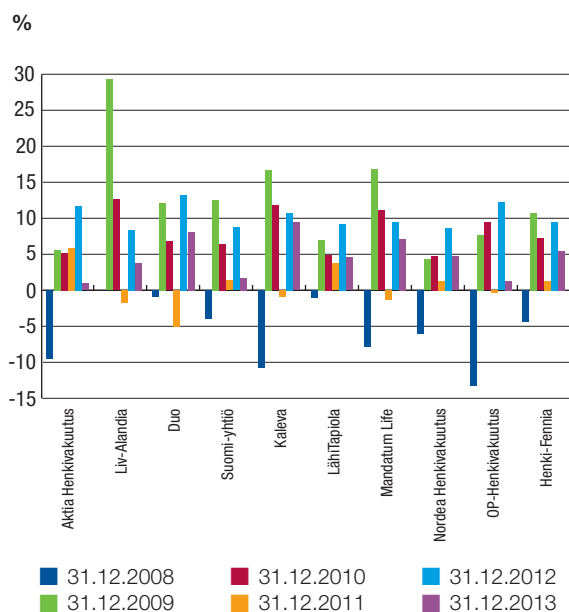
Vuonna 2013 lähes kaikkien yhtiöiden korko- ja riskiliikkeet olivat positiivisia. Samoin vakuutustoimintaan liittyvä ylijäämä oli positiivinen.

Osinkoa yhtiöt eivät jakaneet vuosina 2008–2009. Vuonna 2010 Nordea maksoi 8,1 %:n osingon ja OP-Henkivakuutus 7,8 %:n osingon. Vuonna 2011 isoimmat osingot olivat Mandatumin 40,4 % ja OP-Henkivakuutuksen 13,8 %. Vuonna 2012 osinkoa maksoivat OP-Henkivakuutus 7,7 % ja Aktia 5,6 %. Vuonna 2013 isoimmat osingot olivat Nordean 40,6 % Mandatumin 17,8 % ja OP-Henkivakuutuksen 22,8 %. Muut osingot ja takuupääoman korot olivat pienemmät.

Vuonna 2013 vakuutusyhtiöt myönsivät sekä ehdottomia että ehdollisia lisäetuja ja asiakashyvityksiä. Näiden osuus koko ylijäämästä vaihtelee suuresti yhtiöittäin (ks. käsitteistä liitteen 2 kohta 7).

Vakuutusten kokonaistuotto muodostuu laskuperustekorona ja etu- tai jälkikäteen annettavan asiakashyvityksen yhteismäärästä. Taulukossa 4.2 on esitetty keskimääräiset perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentit vuosille 2008–2013 sekä keskiarvo mainituille vuosille. Taulukon kokonaistuottoprosentit on painotettu vakuutuskannan koolla.

Kuvio 4.6 Sijoitustoiminnan nettotuottoprosentti käyvin arvoon sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2013

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

7 (19)

Taulukko 4.1 Vuoden 2013 ylijäämä ja sen käyttö

Muokattu tuloslaskelma (1 000 euro) 2013	Aktia Henki- vakuutus	Liv- Alandia	Duo	Suomi- yhtiö*	Kaleva*	Lähi- Tapiola*	Manda- tum Life	Nordea Henki- vakuutus	OP- Henki- vakuutus	Henki- Fennia	Yhteensä
Vakuutustekninen laskelma											
Vakuutustoimintaan liittyvä ylijäämä											
Korkoylijäämä	-1 868	1 394	4 313	191 327	42 085	59 609	31 669	127 523	52 249	15 320	523 621
Riskiylijäämä	5 360	909	2 191	8 799	10 581	11 137	21 176	23 054	30 399	7 530	121 135
Liikkekustannusylijäämä	2 451	89	-553	0	4 727	-11 794	14 756	94 021	22 664	-595	125 767
Muu ylijäämä	0	0	0	-7 717	-7 986	13 618	54 888	0	0	0	52 803
Yhteensä	5 943	2 392	5 952	192 409	49 407	72 570	122 489	244 597	105 312	22 254	823 326
Vakuutustoimintaan liittyvän ylijäämän käyttö											
Myönnetetyt ehdottomat lisäedut ja asiakashyvytykset	-54	-55	-1 111	-42 556	0	0	0	-26 191	-1 419	-334	-71 719
Myönnetetyt ehdolliset lisäedut ja asiakashyvytykset	0	0	-1 084	0	-23 036	-12 017	-5 941	0	-390	-972	-43 439
Vastuuelkamuutokset (ilman tasoitusvastuuta)	240	-2 230	-557	-181 333	-81 080	-36 868	-65 921	0	-18 971	-17 664	-404 385
Tasoitusvastuun muutos	-972	-176	397	0	-1 894	-15 133	0	-3 150	-117	-618	-21 663
Muu käyttö	-593	-110	-41	-25	-175	-812	-3 862	-120	-10 773	-919	-17 431
Yhteensä	-1 379	-2 571	-2 396	-223 914	-106 185	-64 830	-75 724	-29 461	-31 670	-20 507	-558 637
Vakuutustoiminnan ylijäämän ja sen käytön erotus	4 564	-179	3 556	-31 505	-56 778	7 741	46 765	215 136	73 642	1 747	264 689
Muita vakuutustekniseen tulokseen kuuluvia eriä											
Omalle pääomalle kohdistettu osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	3 570	500	1 296	35 322	15 585	11 205	180 815	18 264	27 103	4 637	298 297
Muut erät	4	16	-127	0	0	-1 550	-1 192	-6 928	-3 877	-40	-13 694
Vakuutustekninen tulos	8 138	337	4 724	3 817	-41 193	17 396	226 388	226 472	96 868	6 345	549 291
Verot	-1 904	20	1	-277	-461	-2 629	-53 565	-55 472	-25 004	-1 513	-140 803
Muut erät	-5	43	0	32	30	-7 570	681	0	2 491	-4	-4 302
Tilikauden voitto	6 229	400	4 726	3 572	-41 624	7 197	173 503	171 000	74 355	4 828	404 186

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

8 (19)

Taulukossa 4.3 on kuvattu ylijäämään oikeutettujen yksilölistien vakuutusten jakaumat takuukoroittain vuonna 2013 ja taulukossa 4.4 kokonaistuotot. Kalevan säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määräytyvään ylimääräiseen lisäetuun.

Taulukoista 4.3 ja 4.4 voidaan havaita, että yhtiöillä on ollut erilaisia jakokäytäntöjä.

Taulukon 4.2 tilasto on kuudelta vuodelta, joten siitä voidaan jo vetää johtopäätöksiä yhtiöiden kokonaistuottotasoista. Duon vakuutukset ovat vuosittain saaneet selvästi alan pienimmät kokonaistuotot, joskin taulukon 4.4 mukaisesti vuonna 2013 se antoi vähintään saman tuottotason kuin Nordea, jos verrataan vastaavan kaltaisia tuotteita keskenään. Melko uutena yhtiönä sen vakuutusten keskimääräinen perustekorko on alhaisempi kuin muiden, joten se on voinutkin maksaa pienempää asiakashyvitystä. Yhtiö on samaan aikaan kartuttanut vakavaraisuuttaan.

Jakokäytäntöjä analysoidaan myös myöhemmin selvityksen kohdassa 5.3.

Yhtiöiden sisällä kokonaistuottojen vaihtelut eivät ole suuria. Toki luvatuista laskuperustekoroista on pidetty kiinni. Vakuutuslajeja on painotettu eri tavoin. Lisäksi alhaisella perustekorolla on eräissä yrityksissä voinut saada paremman tuoton kuin korkeilla perustekorolla.

Taulukko 4.2 Keskimääräinen perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentti

	Aktia Henki- vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi- yhtiö *	Kaleva *	Lähi- Tapiola *	Mandatum Life	Nordea Henki- vakuutus	OP-Henki- vakuutus	Henki- Fennia
2008	4,0 %	4,2 %	3,7 %	5,9 %	4,5 %	4,4 %	4,5 %	4,1 %	3,8 %	4,7 %
2009	4,1 %	4,2 %	3,1 %	9,5 %	5,0 %	4,3 %	4,3 %	3,4 %	3,5 %	4,1 %
2010	3,9 %	4,0 %	2,7 %	7,0 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	3,4 %	3,6 %	4,1 %
2011	3,9 %	3,9 %	2,3 %	7,7 %	4,5 %	4,2 %	4,0 %	3,1 %	3,5 %	4,1 %
2012	3,9 %	4,0 %	2,0 %	6,3 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,4 %	3,8 %
2013	3,9 %	4,0 %	2,1 %	6,8 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,5 %	3,8 %
Keskim.	4,0 %	4,0 %	2,6 %	7,2 %	4,6 %	4,2 %	4,1 %	3,3 %	3,6 %	4,1 %

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

9 (19)

Taulukko 4.3 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvälästä vuonna 2013 (%)

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Manda-tum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	24,1 %	22,9 %	–	100,0 %	100,0 %	55,5 %	33,3 %	28,9 %	6,6 %	2,2 %
3,50 %	26,9 %	22,1 %	2,0 %	–	–	11,5 %	45,2 %	8,0 %	60,6 %	31,5 %
2,50 %	49,0 %	55,0 %	13,6 %	–	–	10,3 %	6,8 %	0,6 %	32,4 %	48,3 %
1,50 %	–	–	–	–	–	22,6 %	–	–	0,4 %	13,2 %
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,7 %
0,00 %	–	–	84,4 %	–	–	–	14,7 %	62,5 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä	8,8 %	5,3 %	41,3 %	24,4 %	95,1 %	15,4 %	3,0 %	14,8 %	12,2 %	6,3 %
Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Manda-tum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	70,8 %	78,8 %	–	100,0 %	–	68,4 %	83,8 %	52,9 %	31,8 %	61,9 %
3,50 %	21,1 %	14,0 %	17,4 %	–	–	17,2 %	12,7 %	28,3 %	47,9 %	21,5 %
2,50 %	8,1 %	7,2 %	55,0 %	–	–	7,1 %	2,7 %	1,6 %	20,3 %	16,0 %
1,50 %	–	–	–	–	–	7,2 %	–	–	0,1 %	–
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,6 %
0,00 %	–	–	27,6 %	–	–	–	0,8 %	17,2 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	–	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä	33,8 %	43,6 %	3,2 %	56,0 %	–	30,8 %	14,5 %	5,9 %	11,4 %	26,6 %
Ylijäämään oikeuttavat ryhmä-eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Manda-tum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,25 %	–	–	–	–	–	39,3 %	19,4 %	–	–	–
3,55 %	–	–	–	–	–	–	–	3,8 %	–	–
3,50 %	99,4 %	98,3 %	–	100,0 %	–	48,0 %	75,5 %	30,8 %	95,2 %	96,6 %
2,50 %	0,3 %	1,7 %	–	–	–	5,7 %	2,5 %	0,5 %	4,5 %	–
2,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3,4 %
1,50 %	–	–	–	–	–	7,1 %	–	–	0,3 %	–
1,00 %	0,3 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–
0,00 %	–	–	100,0 %	–	–	–	2,7 %	64,9 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	–	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä	5,2 %	25,1 %	0,2 %	19,5 %	–	16,0 %	28,1 %	0,2 %	14,6 %	21,4 %

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

10 (19)

Taulukko 4.4 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2013 (%)

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	4,50 %	4,50 %	–	8,15 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	3,00 %	2,50 %	–	–	3,60 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,85 %
1,50 %	–	–	–	–	–	3,70 %	–	–	2,00 %	2,85 %
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2,80 %
0,00 %	–	–	2,00 %	–	–	–	1,50 %	1,60 %	–	–
Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,50 %	4,50 %	4,50 %	–	6,99 %	–	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	3,50 %	2,50 %	–	–	3,60 %	3,00 %	2,50 %	3,00 %	3,60 %
1,50 %	–	–	–	–	–	4,10 %	–	–	3,00 %	–
1,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3,60 %
0,00 %	–	–	2,50 %	–	–	–	2,00 %	2,10 %	–	–
Ylijäämään oikeuttavat ryhmä-eläkevakuutukset takuukoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Liv-Alandia	Duo	Suomi-yhtiö*	Kaleva*	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
4,25 %	–	–	–	–	–	4,25 %	4,35 %	–	–	–
3,55 %	–	–	–	–	–	–	–	3,55 %	–	–
3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	4,50 %	–	3,60 %	3,60 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	3,50 %	–	–	–	4,10 %	3,60 %	2,50 %	3,00 %	–
2,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3,60 %
1,50 %	–	–	–	–	–	4,00 %	–	–	3,00 %	–
1,00 %	2,00 %	–	–	–	–	–	–	–	–	–
0,00 %	–	–	2,50 %	–	–	–	2,50 %	2,10 %	–	–

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

11 (19)

5 Lisätujen jakamista koskevat tavoitteet ja niiden toteutuminen

5.1 Yleistä yhtiöiden kohtuusperiaateselvityksistä

Vakuutusyhtiölaissa edellytetään kohtuusperiaatetavoitteiden määrittelyä. Lain tarkoituksena on ollut konkretisoida yhtiöiden lupauksia tulevista asiakashyvyksistä. Vaikka kyseessä onkin vain tavoite, tavoitteen tulee olla realistinen ja perustua yhtiön näkemykseen tulevista asiakashyvyksistä. Yleensä säästövakuutuksiin käytetään viiden vuoden ja eläkevakuutuksiin kymmenen vuoden referenssituottoa.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusyhtiön on vuosittain julkaistava verkkosivuillaan ja tilinpäätöksessään selvitys siitä, kuinka yhtiön asettamat ja julkaisemat lisäetutavoitteet ovat toteutuneet, ja perustelut sille, jos tavoitteita ei ole saavutettu. Finanssivalvonta muistuttaa, että jakotavoitteissa tulisi kuvata vakuutusyhtiölain perustelujen mukaisesti myös jako asiakkaiden ja omistajien kesken, mitä yhtiöt eivät ole tehneet. Tällaisena jakotavoitteena ei voi pitää eräiden yhtiöiden mainitsemää yleistä viittausta omistajille kuuluvaan riskipääoman tuottovaatimukseen, jos tuottovaatimusta ei ole määritelty.

Konkreettisissa kokonaistuottotavoitteissa yhtiöt viittaavat viiden tai kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainojen tuottoon tai 12 kuukauden euribor-korkoon (vrt. kuvio 4.2). Tämä referenssikorko vaihtelee yhtiöittäin.

Jos referenssituottona käytetään joukkovelkakirjojen tuottoa, referenssituotto voi heilahdella vuosittain huomattavasti pitkän aikavälin keskiarvonsa ympärillä sekä sisältää myös pitkiä syklejä. Lisäetutavoitteen toteutuman arvioinnissa (kohta 5.2) tämä on syytä ottaa huomioon.

Laissa puhutaan tavoitteista, joten lain sanamuodon mukaan yhtiö voi olla saavuttamatta tavoitteitaan. On lisäksi muistettava, että lisäedut eivät koskaan saa vaarantaa yhtiön vakavaraisuutta. Lain tavoitteena on kuitenkin suojata asiakasta, jotta jo tarjousvaiheessa kuvattu tuottotavoite toteutuisi käytännössä. Näin ollen yhtiöllä tulee olla perustelut, jos tästä tavoitteesta poiketaan. Vakavaraisuusaseman merkittävä heikkeneminen saattaa olla tällainen perusteltu syy muuttaa tavoitetta.

Finanssivalvonta on vuosien 2008–2012 selvityksissään analysoinut erikseen tietojen löytymistä yhtiöiden verkkosivuilta ja tilinpäätöksistä sekä sitä, mitä yhtiöt kertovat eri va-

kuutuslajien välillä sovellettavista jakoperiaateista, vakavaraisuuden ylläpitämisen vaikutuksesta lisäetuihin ja lisätujen tason jatkuvuudesta. Finanssivalvonta jatkaa mainittujen kohtien seuraamista ja puuttuu mahdollisiin ongelmiin mutta ei näe enää tarvetta tässä vaiheessa yksityiskohtaiseen analyysiin yhtiötasolla, koska selvitysten taso on parantunut ja yhtiöiden tavoitteet ovat yhtenäistyneet. Lisätujen tavoitteiden kuvaus on edellisistä vuosista poiketen siirretty toteutumisen arvioinnin yhteyteen, mikä helpottaa tavoitteen ja toteuman vertailtavuutta.

Yhtiöt ovat yleensä todenneet ylijäämän jakotavoitteista asiakkaille ja asiakkaiden kesken, että ne eivät sido yhtiötä, ja ovat ilmaisseet asian verkkosivuillaan eri tavoin.

Seuraavassa on esitetty yhteenveto säästö- ja eläkevakuutuksille annettavien lisätujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta:

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013
12.3.2015

12 (19)

Toteutumisen arviointi/säästö- ja eläkevakuutus

Aktia Henkivakuutus

Tavoite

”... pitkän aikavälin tavoitteena on antaa lisätuihin oikeutetuille vakuutusille kokonaistuotto, joka on verrattavissa Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen tuottoon. ... Yhtiön tavoitteena on, että korkotuottoisten eläkevakuutussäästöjen kokonaistuotto on suurempi kuin Suomen valtion kymmenvuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto ja että korkotuottoisten säästövakuutusten säästöjen tuotto on samalla tasolla kuin Suomen valtion viisivuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto.”

Selvitys

Aktia on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja, mukaan lukien vakavaraisuusaseman kehitys tarkasteluvuonna. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta tai vähintään ajanjaksolta, jolloin ko. vakuutuksia on myönnetty. Referenssituotona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalta ajanjaksolta.

Liv-Alandia

Tavoite

”... strävar till att summan beräkningsröntan och de årliga fastställda kundgottgörelserna på de räntebundna pensionsförsäkringarnas besparingar är högre än avkastningen på finska statens tioåriga masskuldebrevslån, och på de räntebundna spar- och placeringsförsäkringarnas besparingar på samma nivå som på avkastningen på finska statens femåriga masskuldebrevslån.”

Selvitys

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta. Referenssituotona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalta ajanjaksolta.

Duo

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan tuotto. Säästövakuutuksissa tavoitetasona on maturiteetiltaan 5 vuoden ja eläkevakuutuksissa 10 vuoden joukkovelkakirjalainojen korkotasoa vastaava tuotto.”

Selvitys

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Kokonaistuotto on esitetty erikseen säästö- ja eläkevakuutukselle seitsemältä vuodelta. Lisäksi on esitetty erillinen kuvaus kumulatiivisesta säästön kehittämisestä.

Suomi-yhtiö

Tavoite

”Tavoitteena on jakaa vuosittain lisäetuina se määrä, jolla yhtiön olemassa oleva vakavaraisuuspääoma ylittää yhtiön operatiivisen toiminnan vaatiman vakavaraisuuden. ...”

Selvitys

Suomi-yhtiö on esittänyt lisäetupäätökset yhdeksältä vuodelta. Viimeisimmässä on esitetty laskuperustekorkeus, lisäetu ja hyvitys sekä perustelut asiakashyvityksille.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

13 (19)

Henki-LähiTapiola

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutetuille vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaistuotto, joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason.”

Selvitys

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Kokonaistuotto on kuvattu kymmenen vuoden ajalta vakuutuslajeittain. Referenssituotona on vuosina 2004–2006 käytetty Saksan valtion joukkovelkakirjojen tuottoja ja vuosina 2007–2013 Euroopan Keskuspankin julkaisemaa euroalueen valtioiden velkakirjojen tuotoindeksiä, säästövakuutuksessa viidelle ja eläkevakuutuksessa kymmenelle vuodelle.

Kaleva

Tavoite

”... tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti. ... yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. ... Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylimääräinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylimääräinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti. ...”

Selvitys

Kaleva on esittänyt tilinpäätöksen tunnuslukuja 11 vuoden ajalta monipuolisesti sekä sijoitustoiminnan tuottoja ja kokonaisasiakashyvityksiä 21 vuoden ajalta. Lisäksi on kuvattu viimeisen vuoden asiakashyvitys ja vanhoihin vakuutuksiin liittyvä lisäetu.

Mandatum Life

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinnan mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin Mandatum Lifen tavoitetasona on säästövakuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto.”

Selvitys

Mandatum Life on tallettanut kaikki selvityksensä kuudelta vuodelta. Viimeisimmässä se on esittänyt joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja erikseen kahdelta vuodelta. Lisäksi hyvitykset on kuvattu monipuolisesti vakuutuslajeittain vuodesta 2000. Referenssituotona on valtion joukkovelkakirjalaina. Referenssituoton lisäksi Mandatum Life on esittänyt Saksan joukkovelkakirjan sekä Eonia-koronvaihtosopimuksen viiden ja kymmenen vuoden korot.

Nordea Henkivakuutus

Tavoite

”Yhtiö pyrkii pitkällä tähtäyksellä kohtuusperiaatteen piirissä olevien, säästövaroja sisältävien vakuutusten kesken kunakin vuonna hyvitystasoon, joka vastaa Saksan valtion liikkeellelaskemien 10-vuotisten valtiolainojen korkoa normaalissa markkinatilanteessa.”

Selvitys

Nordea on tallettanut kaikki selvityksensä kuudelta vuodelta. Joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja on esitetty erikseen. Kokonaistuotto on esitetty erikseen henki- ja eläkevakuutuksille 14 vuodelta. Kokonaistuottoa on verrattu Saksan valtion kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainoihin.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013
12.3.2015

14 (19)

OP-Henkivakuutus

Tavoite

”Tavoitteena on antaa vakuutussäästöille kokonaishyvitys, joka vastaa pitkällä aikavälillä vähintään matala-riskisimpinä pidettävien korkosijoitusten korkotasoa. Tällä hetkellä kokonaishyvityksen tavoitteena on säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla 12 kuukauden euribor-koron, yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ja maksuperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 5 vuoden sekä etuusperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen korkotasoa.”

Selvitys

OP-Henkivakuutus on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja. Keskimääräinen kokonaistuotto on selvitetty laskuperustekoroittain. Lisäksi kokonaistuottoa on verrattu säästövakuutuksen osalta 12 kuukauden euribor-korkoon, yksilöllisen eläkevakuutuksen osalta Suomen valtion viiden vuoden valtionvelkakirjaan ja ryhmäeläkevakuutuksen osalta Suomen valtion kymmenen vuoden valtionvelkakirjaan.

Henki-Fennia

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto.”

Selvitys

Henki-Fennia on tallettanut kaikki selvityksensä neljältä vuodelta. Henki-Fennia on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja. Kaikki asiakashyvitykset on listattu laskuperustekoroittain vuodesta 2004 lähtien. Lisäksi yhtiö on monipuolisesti kuvannut kokonaistuottoja vakuutuslajeittain ja laskuperustekoroittain ja vertaillut tuottoja 12 kuukauden euribor-korkoon ja Saksan valtion kymmenen vuoden valtionvelkakirjaan kahdeksalta vuodelta sekä alan keskimääräisiin tuottoihin kuudelta vuodelta.

Seuraavat yhtiöt ovat julkaisseet ruotsinkielisen kohtuusperiaateselvityksen: Aktia Henkivakuutus, Liv-Alandia, Fennia, Henki-LähiTapiola, Mandatum, Nordea ja OP-Henkivakuutus.

Tilinpäätösinformaation laatu vaihteli yhtiöstä toiseen. Eräissä yhtiöissä tilinpäätösinformaatio on sama kuin verkkosivuilla.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

15 (19)

Toteutumisen arviointi/riskihenkivakuutus

Jos puhtaille riskivakuutuksille annetaan lisäetuja, myös niiden etuudet tulisi selvittää. Seuraavassa on esitetty yhteenveto riskivakuutuksille annettujen lisäetujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta:

Duo	Selvitys Riskivakuutuksille myönnetty korvaussummien korotus on mainittu selvityksessä, samoin vaikutus korvaussummaan.
Suomi-yhtiö	Selvitys Riskivakuutuksille myönnetyt maksunalennukset ja korvaussummien korotukset on mainittu selvityksessä, samoin vaikutus korvaussummaan.
Henki-LähiTapiola	Tavoite "Rahastoivassa riskivakuutuksessa tavoitteena on että reaalin kokonaiskorko on positiivinen."
Kaleva	Tavoite "Riskivakuutusten ylijäämää jaetaan yksilöllisissä henkivakuutuksissa korottamalla kuolintapaussummia." Selvitys Riskivakuutusten korvaussummien korotusten vaikutukset korvaussummaan on mainittu selvityksessä.
Mandatum Life	Tavoite "Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen vakuutussummien tai maksunalennusten muodossa." Selvitys Selvityksessä on todettu, että riskivakuutukset ovat saaneet vakiintuneet vakuutussummien korotukset. Riskivakuutuksille maksetut korvaussummien korotukset on mainittu selvityksessä.
Nordea Henkivakuutus	Selvitys Riskivakuutusten korvaussummien korotusten vaikutukset korvaussummaan on mainittu selvityksessä.
OP-Henkivakuutus	Tavoite "(Riskivakuutusten) ylijäämän perusteella vakuutusturvaa voidaan korottaa tai turvasta periä alennettuja vakuutusmaksuja." Selvitys Selvityksessä on todettu, että riskivakuutukset ovat saaneet vakiintuneet vakuutussummien korotukset. Riskivakuutuksille maksetut korvaussummien korotukset ja vakuutusmaksujen alennusten vaikutukset on mainittu selvityksessä.
Henki-Fennia	Tavoite Selvityksessä on mainittu jatkuvuusperiaatteen toteutuminen. Selvitys Riskivakuutuksille maksetut korvaussummien korotukset on mainittu selvityksessä.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

16 (19)

5.2 Finanssivalvonnan arvio kohtuus- ja jatkuvuusperiaatteen toteutumisesta

Finanssivalvonnan yleinen havainto on, että säästöjen kokonaistuotot ovat yli referenssituottojen.

Kuviossa 5.1 on esitetty yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus. Jotta luvuista on saatu vertailukelpoisia, tässä vertailussa on käytetty samaa referenssituottoa riippumatta yhtiön soveltamasta referenssituotosta. Kunkin yhtiön kokonaistuotto on saatu painottamalla eri vakuutuskantojen kokonaistuottoja kannan osuudella. Suomi-yhtiön lukuja ei ole esitetty kuviossa.

Koska yksittäisten yhtiöiden suuruusjärjestystä on eräissä tapauksissa vaikea havaita kuvioista, yhtiöt on esitetty vuoden 2013 kokonaistuoton mukaisessa laskevassa järjestyksessä kaikkien tämän luvun kuvioiden seliteteksteissä.

Ryhmäeläkevakuutuksessa tilanne on samankaltainen kuin yksilöllisessä eläkevakuutuksessa, kuten kuvioista 5.2 on havaittavissa. Suomi-yhtiön lukuja ei ole esitetty kuviossa.

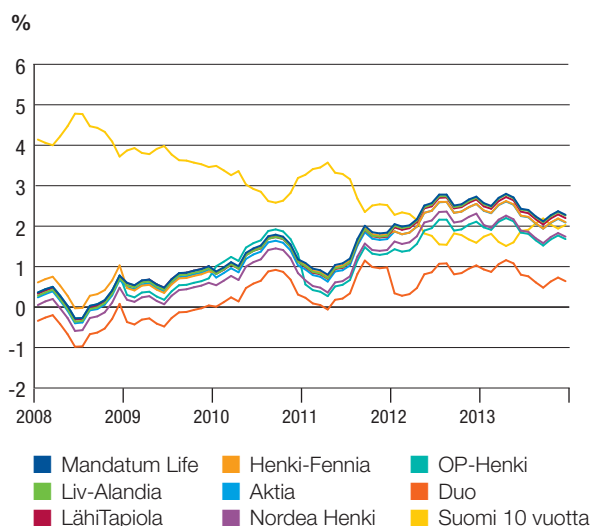
Yksilöllisessä säästövakuutuksessa vertailu on tehty 5 vuoden obligaatioihin, kuten yhtiökin useimmiten tekevät. Osin sen takia, että viiden vuoden korot ovat vaihdelleet enemmän kuin eläkevakuutusten yhteydessä käytetyt 10 vuoden korot, kokonaistuottojen vaihtelu referenssituottoon on suurempaa, kuten kuvioista 5.3 havaitaan. Suomi-yhtiön ja Kalevan lukuja ei ole esitetty kuviossa.

Henkivakuutustoiminta on pitkäjänteistä toimintaa, johon vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkkinoiden syklit, minkä takia kohtuusperiaatteen toteutumista tulee arvioida usean vuoden tietojen perusteella. Arvioon vaikuttaa myös vakuutus- ja sijoitusriskien sitoman pääoman ylläpidon edellyttämä pidemmän aikavälin tuottovaatimus.

Kokonaishyvityksen ja referenssituoton erotus on liikkunut nollan ympärillä ja sen yläpuolella, joten voidaan todeta, että jatkuvuusperiaate toteutui vuosina 2008–2013.

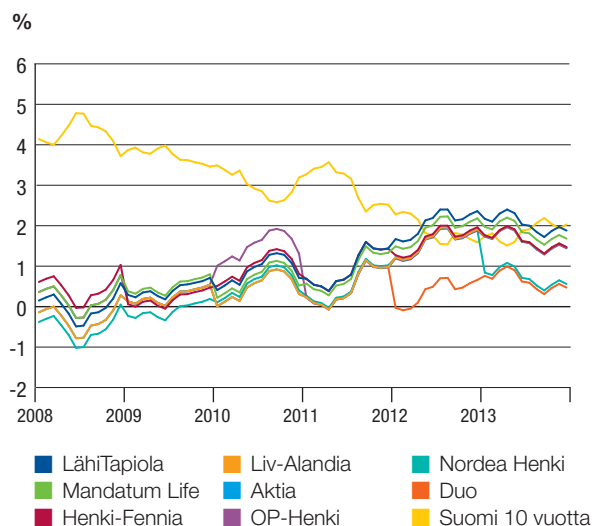
Yhtiöt eivät vuosina 2008 ja 2009 ole jakaneet osinkoja, Nordea jakoi vuosina 2010 ja 2013, Mandatum vuosina 2011 ja 2013, Aktia vuonna 2012 ja OP-Henkivakuutus vuo-

Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

17 (19)

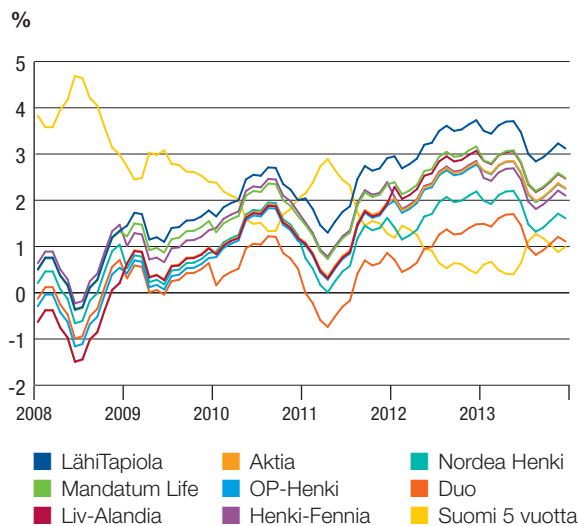
sina 2010–2013. Osingonjakoja tulee kuitenkin aina tarkastella pidemmällä ajanjaksolla, koska yhtiöt eivät ole jakaneet osinkoja vuosittain. Näin ollen toteamme, että kohtuusperiaatteet nähdäksemme toteutuivat myös osingonjaossa.

Lisäksi yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken antamalla vakuutuksille, joissa on matalampi perustekorko, isompia asiakashyvityksiä.

5.3 Yhteenveto lisätujen jakamista koskevasta informaatiosta

Kuten edellä on todettu, verkkosivuilla julkaistun informaation laatu on parantunut ja lain tavoitteet ovat toteutuneet. Eräät selvitykset ovat erittäinkin hyviä. Sinä aikana, kun yhtiöillä on ollut velvollisuus julkaista kohtuusperiaateinformaatiota, Finanssivalvonta on useasti puuttunut informaation laatuun sekä yleisesti että antamalla palautetta yksittäisille yhtiöille havaitsemistaan puutteista.

Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013
12.3.2015

18 (19)

Liite 1 / Bilaga 1

Selvityksessä mukana olevat henkivakuutusyhtiöt	Livförsäkringsbolagen som är med i utredningen	Lyhennys / Förkortning
Aktia Henkivakuutus Oy	Aktia Livförsäkring Ab	Aktia Henkivakuutus
Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia	Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia	Liv-Alandia
Henkivakuutusosakeyhtiö Duo	Livförsäkringsaktiebolaget Duo	Duo
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi	Suomi-yhtiö
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Tapiola	LähiTapiola
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	Ömsesidiga Försäkringsbolaget Kaleva	Kaleva
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	Mandatum Livförsäkringsaktiebolag	Mandatum Life
Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	Nordea Livförsäkring Finland Ab	Nordea Henki
OP-Henkivakuutus Oy	OP-Livförsäkrings Ab	OP-Henki
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv	Henki-Fennia

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2013

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2013

12.3.2015

19 (19)

Liite 2 / Bilaga 2

Selvityksen kuvat ja taulukot	Utredningens figurer och tabeller
Kuvio 4.1. Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuvelasta (vakavaraisuusaste)	Figur 4.1. Solvenskapitalet i procent av ansvarsskulden (solvensgrad)
Kuvio 4.2. Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden ja euriborin korot	Figur 4.2. Avkastningsindex för statspapper i euroområdet (ECB) samt räntorna på finska statsobligationer och Euribor
Kuvio 4.3. Kuluttajahintaindeksien muutokset	Figur 4.3. Konsumentprisindexens förändringar
Kuvio 4.4. Sijoitusjakauma 31.12.2013 (käyvin arvo)	Figur 4.4. Placeringsallokering 31.12.2013 (till verkligt värde)
Kuvio 4.5. Euroalueen osakeindeksit	Figur 4.5. Aktieindex i euro-området
Kuvio 4.6. Sijoitustoiminnan nettotuotto prosentti käyvin arvo sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2013	Figur 4.6. Nettoavkastningsprocent på sysselsatt kapital (till verkligt värde) åren 2008–2013
Taulukko 4.1 Vuoden 2013 ylijäämä ja sen käyttö	Tabell 4.1: Överskottet år 2013 och dess användning
Taulukko 4.2 Keskimääräinen perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuotto prosentti	Tabell 4.2: Genomsnittlig totalavkastningsprocent för försäkringar med beräkningsränta
Taulukko 4.3 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuvelasta vuonna 2013 (%)	Tabell 4.3 De på beräkningsränta grundade försäkringarnas relativa andel av ansvarsskulden år 2013 (%)
Taulukko 4.4 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2013 (%)	Tabell 4.4 Vissa försäkringsprodukters totalavkastningar år 2013 (%)
Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoto ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.1 Differensen mellan totalavkastningen på individuell pensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoto ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.2 Differensen mellan totalavkastningen på gruppensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoto ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.3 Differensen mellan totalavkastningen på sparförsäkring och finska statsobligationer med 5 års löptid per bolag

